

sit, five criminalis, mera an mixta. Q. *An reus conveniri possit in loco delicti si ibi non deprehendatur?* Resp. aff. cum non ipsa rei præsentia, sed præsentis delictum, uti & contractus fundet forum. Vide *L. 19. §. 1. de judic. Berlich. p. 2. decis. 181. Obstat 1.* Quod absens citari non possit; Resp. Citatione reali, immediatâ, & speciali C. personali, mediâtâ, & edictali N. *Obstat 2.* Quod absens puniri non possit; Resp. executivè T. condemnatoriè N. *Obstat 3.* Quod reus absens à loco contractus non possit aliter ibidem conveniri, quam si habeat ibi bona sita. Resp. de Jure Canonico, & quo ad effectum exactionis C. de Jure civili & quo ad effectum actionis N. vide *c. 1. §. contrahentes de foro competente in 6. Gail. 2. O. 36. n. 14*

TITULUS III.

De Judiciis

THEOREMA I.

Judicium aut sumitur materialiter pro ipsa actione in judicium deducta, aut formaliter pro ipso processu judicario: in priore acceptione dividitur in civile & criminale, petitorium & possessorium, reale & personale, universale & singulare, purum & mixtum; in posteriore verò dividitur in summarium & ordinarium, simplex & duplex, primæ & secundæ instantiæ. Q. *An liceat privatâ autoritate rem suam, aut sibi debitam vindicare & persequi* R. Non est singulis concedendum, quod per magistratus publicè fieri potest: ne occasio sit majoris tumultus faciendi *L. 176. de R. J. Obstat 1.* Quod liceat Domino servum suum fugitivum persequi, & inventum reducere; Resp. is fugiendo facit furtum sui, neque suo facto possessionem Domini intervertere potuit. *Obstat 2.* Quod liceat furem persequi & rem furto ablatam recuperare; Resp. in continenti C. ex intervallo N. illud enim sapit potius possessionis suæ defensionem quam fur intervertete intendebat; idem dicim violentis invasionibus. *Obstat 3.* Quod licita sit occulta com-
pen-

pensatio in debitis purè naturalibus, aut civilibus, quæ destituuntur probatione. *R. N.* nisi fortè per occultam compensationem intelligas retentionem rei alteri debitæ, in compensationem sui debiti, *vide L. 12. §. 6. L. 13. quod met. caus. Perez. in tit. Codic. quando liceat unicuique sine iudice &c.*

THEOREMA II.

Judicium civile est, in quo agitur civiliter, aut persequendo rem nostram vel nobis debitam, aut pœnam pecuniariam ipsimet agenti applicandam: Criminale iudicium dicitur, in quo agitur criminaliter, aut ad pœnam corporalem, aut ad pecuniam fisco vel aliis usibus publicis applicandam. *Q. An actio criminalis præjudicet civili vel vice versa?* *R.* actio civilis quæ privata, nunquam præjudicat criminali quæ publicæ, sive agatur de persecutione pœnæ publicæ, sive de probatione criminis; actio verò criminalis, quantum ad probationem, præjudicat civili, eò quòd major probatio in criminalibus requiratur quam civilibus. *L. 25. C. de probatione.* quantum verò ad persecutionem pœnæ non præjudicat, nisi hæc sapiat meram vindictam actoris, *vide L. 6. & 7. §. de injuriis. Obstat.* Quod nemo debeat bis puniri ob idem delictum. *R.* pœnâ eadem & uniformi; *C.* diversâ & difformi *N.* *vide Perez. ad L. un. C. quando civ. actio criminali præjudicet.*

THEOREMA III.

Judicium petitorium est, in quo controvertitur ipsum jus, aut actione in rem, aut actione in personam: Possessorium est, in quo agitur de ipsa rei possessione, aut adipiscenda, aut retinenda aut recuperanda. *Q. An possessorium cum petitorio cumulari possit?* *R.* de jure Canonico, quod praxis sequitur, potest petitorium cum possessorio cumulari, si agatur de recuperanda vel adipiscenda possessione, secus si de retinenda *C. 3. & 4. de caus. poss. & prop. dispari-*

tatem dat *Hoppe ad §. 4. J. de interd.* quia illa tendunt ad eundem finem, hæc sibi contrariantur. *Obstat 1.* Quasi possessori servitutis & aliarum rerum incorporalium datur actio in rem confessoria, ergo & verò possessori rerum corporalium dari potest actio in rem vindicatoria. *Re.* illa non datur sic adversus possessorem servitutis, sed prædii servientis, ut hæc datur adversus possessorem rei vindicandæ. *§. 2. J. de action.* *Obstat 2.* Quod saltem uno casu, is qui possidet, actoris partes obtineat *cit. §. 2. in fin.* *Re.* aliud est agere, aliud est actoris partes seu onus probandi obtinere; casum vide *Leg. fin. de rei vindic.* *Obstat 3.* Quod, etsi possessori non sit necessaria rei vindicatio, utilis tamen esse potest, aut saltem non impossibilis declaratio dominii, quod quis habet in re possessa. *Re.* cum omnis sententia definitiva debeat esse vel condemnatoria vel absolutoria rei, *L. 3. C. de sentent. & interloc.* non datur purè declaratoria, unde cum actor petat se declarari possessorem simul & dominum; libellus iste non est aptus ad sententiam ferendam, vide *Franck. exerc. 14. ad instit. q. 1. & 2.*

THEOREMA IV.

Judicium reale dicitur, in quo actor principaliter petit, declarari jus, quod habet in re vel propria, vel etiam aliena; Personale dicitur, in quo actor principaliter petit, reum condemnari ad præstandum id, quod est in obligatione, quæ ex delicto, vel contractu vero vel quasi, aut aliunde provenit. *Q. An verus Dominus possit agere in rem publicianâ?* *Re.* quæ talis N. quæ bonæ fidei possessor C. *Obstat 1.* Quod verus Dominus non possit usucapere; *Re.* defectu alicujus requisiti. N. propter dominium, quod verè habere supponitur, non autem ponitur in libello actionis C. propter difficilem probationem dominii, sæpe agit verus Dominus in rem publicianâ tanquam bonæ fidei possessor; imò uno libello hæc actio successivè seu alternativè jungi solet cum rei vindicatione,

ne, petendo rem jure dominii vel quasi *C. 3. de re judic. in 6. Gail. 1. 0. 6. Obstat 2.* Quod hæc actio non detur ei qui jam rem usucepit *L. 3. de in rem publ.* *R.* si hoc ipsum libello suæ actionis inserat *C. secus N. de in is,* qui jam usucepit, facillimam habet probationem dominii, secus ac ille, qui fundat se in titulo derivativo, ubi probandum quoque dominium sui auctoris.

THEOREMA V.

Judicium singulare erit ubi de rebus singulis controversitur, ut in rei vindicatione; universale, ubi de quadam universitate rerum, ut in petitione hæreditatis: inter utrumque mediat judicium generale, ubi generatim agitur de administratione plurium rerum, ut in judicio tutelæ &c. *Q. An hæreditatis petitio detur contra titulum malæ fidei possessorem?* de directa *N. de utili aff. Lauz. verb. ad ff. tit. de hæret. petiti. L. 13. §. 8. & 9. eod.* *Obstat 1.* Quod titulati rerum hæreditariarum possessores solùm teneantur actione in rem singulari. *L. 7. Cod. eod.* *R.* si titulum habeant ab alio quàm ab eo qui res hæreditarias possederat pro hærede vel possessore *C. si ab eo N. vel subd. si bonæ fidei C. si malæ fidei N.* *Obstat 2.* Quod ipse alienator adhuc teneatur petitione hæreditatis, ergo non ipse alienatarius; *R.* directò & principaliter *C. utiliter & in subsidium N.* *Obstat 3.* Quod *L. 13. §. 8. eod.* loquatur de emptore hæreditatis, ergo non extendenda ad emptores singulares, *R.* *L. 25. §. 8. in fin. eod.* loquitur indistinctè: *Unde si alius sit possessor, ab utroque hæreditas peti potest.*

THEOREMA VI.

Judicium purum est, quod non est mixtum: mixtum autem dicitur, quod est aut partim reale, partim personale, aut partim pœnale, partim rei persecutorium; priori in sensu mixta sunt judicia familiæ ercisundæ, communi dividundo, finium regundorum

dorum & petitio hæreditatis. Q. *An re communi sublatâ adhuc communi dividendo agi possit?* R. utilem concedit L. 6. §. 1. de comm. dividendo ratione præstationum personalium L. 11. eod. *Obstat. 1.* Quod sublatâ re propria nequidem utiliter in rem agi possit. R. actio in rem seu rei vindicatio non pertinet ad judicia mixta, sicut de communi dividendo §. 20. de action. *Obstat. 2.* Quod præstationes personales peti possint actione pro socio L. 1. de comm. divid. R. hæc non habet locum nisi ex communiione voluntaria, quæ inducit contractum societatis. *Lauterb. ad tit. ff. pro socio.*

THEOREMA VII.

Judicium ordinarium est, in quo proceditur secundum ordinem jure civili communi vel particulari præscriptum; summarium verò ubi solum observantur ea, quæ saltem jure gentium ad substantiam judicii requiruntur; ut sunt actoris petitio & probatio, rei citati responsio & defensio, judicis cognitio & sententiæ latio. Q. *An judex invitis partibus possit causam summarie cognoscere?* R. non nisi lege publica ita ordinatum, ut judicia primæ instantiæ sint summaria. *Obstat. 1.* Quod publicè interfit ut lites abbrevientur. R. Observato tamen ordine judiciorum, quem judex intervertere nequit. L. 9. §. 1. & seq. de off. Procons. *Obstat. 2.* Quod partes invito judice possint velle summarie procedi. R. Ordo procedendi non tam judicis quàm partium favorem concernit. *Obstat. 3.* Quod Imperator possit de plano procedere etiam invitis partibus. L. 1. §. 1. de constit. Princip. R. ab Imperatore qui legislator est, ad judicem inferiorem non tenet argumentatio.

THEOREMA VIII.

Judicium primæ instantiæ dicitur, ubi causa primò controversatur. Secundæ verò instantiæ ubi causa jam semel decisa, iterum deducitur in judicium & examinatur, an in priori instantia bene

vel malè judicatum
instantia, imò &
recepta. Q.
aut appellare ad sup
civilis neg. *Obsta*
miserabilibus per
speciale privilegium
non privilegiatis
Princeps & Legisla
Legibus. R. att
overe & judicare, neq
servandi ordi
absolutè possit,
jure Canonico.
aphoris, qualis est

TIT
De C

T
Judicium Judicis cor
nem jus dicendi &
noni sunt subjeti: I
nstit in exercitio im
ctionis simplicis.
impertiri? R. in c
N. *Obstat. 1.* Q
processu inquisition
actoris, vide t. t
dem jure civili non li

bene, vel malè judicatum fuerit. Nomine secundæ venit etiam tertia instantia, imò & quarta; sicubi hæc in una alterave Provincia sit recepta. Q. *An liceat non observato instantiarum ordine aut adire aut appellare ad supremum Judicem?* R. de jure Canonico aff. de jure civili neg. *Obstat. 1.* Quod id liceat pupillis, viduis & cæteris miserabilibus personis, *tot. tit. C. quando Imperator &c.* R. hoc speciale privilegium non tam infirmat quam firmat regulam in casibus non privilegiatis. *Obstat. 2.* Quod supremus Judex tanquam Princeps & Legislator non sit ad ordinem judicarium ligatus *L. 31. de Legibus.* R. attamen Princeps bonus secundum Leges solet vivere & judicare, neque juribus partium, ad quæ exceptio primæ instantiæ & servandi ordinis pertinet, præsumitur velle præjudicare, etsi absolutè possit, vide *L. 4. C. de Legibus.* *Obstat. 3.* Quod id liceat jure Canonico. *C. 7. de appellat.* R. hoc non facit regulam in adiaphoris, qualis est hæc judiciaria materia. Vide *C. 46. eod.*

TITULUS IV. *De Officio Judicis.*

THEOREMA I.

Officium Judicis complectitur tum potestatem tum obligationem jus dicendi & justitiam administrandi iis, qui suæ jurisdictioni sunt subjecti: Dividitur in nobile & mercenarium. Illud consistit in exercitio imperii meri aut mixti, hoc in exercitio jurisdictionis simplicis. Q. *An Judex non imploratus possit suum officium impertiri?* R. in criminalibus & publicis aff. in civilibus & privatis N. *Obstat 1.* Quod ubi nullus actor ibi nullus Judex. R. in processu inquisitionis fiscus reipublicæ vel Ecclesiæ subit personam actoris, vide *t. 1. X. de accusat. & inquisit.* *Obstat 2.* Quod saltem jure civili non liceat inquirere sine accusatore. R. id negat